

Õesti = ma rahwa

K a l e n d e r

ehf

Läht = Ramat

1858

aasta peale, pärrast meie

Issanda Jeesuse Kristuse
sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Talliñas,
trükkitud Lindworsi pärrijate kirjadega.

Märkide selletaminne.

- Noor = ku.
- ☾ Essimenne werand.
- ☾ Täis = ku.
- ☾ Wiimne werand.

e. l. enne lõunat. — P. Pühha.

p. l. pärrast lõunat. — p. pärrast.

Der Druck dieses nur in den Ostseegouvernements ab-
zufehenden Kalenders wird unter der Bedingung gestattet, daß
nach Beendigung desselben der Abgeth. Censur in Dorpat die
vorschriftmäßige Anzahl Exemplare zugestellt werde.

Dorpat, den 10. September 1857.

(L. S.) Abgetheilte Censor de la Croix.

M 97.

Sündinud asjade aiaarm.

Pomiseft tännini	5807 aast.
Kristusse sündimiseft tännini	1838 —
Et Tallinna ülesehitati	639 —
Et ramatuid hakkati trükkima	418 —
Pärrast Lutterusse õige usso ülesvõtmist	341 —
Pärrast wanna katko	201 —
Pärrast sedda, kui Toompä pölland	174 —
Pärrast sure nälja hakkatust	163 —
Et Peterburgi linna ehitama hakkati	133 —
Et meie Ma Wenne-rigi wallitsusse alla sai	148 —
Et suurtkoli Tartus asutatati	56 —
Et ufi rõugid hakkati pannema	55 —
Et Prantsus Wenne-maale tulli ja Moskwa linna ärrapõlletas	46 —
Et Gesti-maal priust kulutati	41 —
Et Riia-maal priust kulutati	39 —
Et meie Keisri Herra Aleksander II. wallit- semas on	3 —

Kristusse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.

1 Keskäd.	Neäri Püh.	Alta Summal!
2 Neljasp.	Abel, Set	 7, 21 p.l.
3 Rede	Enof	
4 Laupääd	Metusalem	Rülmad

Josep pöggeneb Egiptusse male. Matt. 2, 13.

5 Pühhap.	P. p. Neäri.	ja
6 Esmasp.	3 Kunn. Püh.	felged
7 Teisip.	Julianus	hil-
8 Keskäd.	Erart	mad
9 Neljasp.	Peatus	
10 Rede	Paawli pääw	 6, 37 e.l.
11 Laupääd	Erwaim	

Jesüs 12 aastat wanna. Luf. 2, 41.

12 Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	pörawad
13 Esmasp.	Hilarius	lumme-
14 Teisip.	Robert	
15 Keskäd.	Liidrik	 10, 50 p.l.
16 Neljasp.	Risbert	

17 Rede	Tönnisse pääw	sao pole.
18 Laupääd	Uksel	

Wina: mäest. Matt. 20, 1.

19 Pühhap.	9. P. e. K. üll. P.	Ränge
20 Esmasp.	Wab. Sebast.	külm
21 Teisip.	Neto	ja
22 Keskäd.	Madlena	tuulsed
23 Neljasp.	Lotta	
24 Rede	Timoteus	 10, 55 e.l.
25 Laupääd	Paawli ümb.	

Rülmamehest. Luf. 8, 4.

26 Pühhap.	8. P. e. K. üll. P.	hilmad;
27 Esmasp.	Krisostomus	
28 Teisip.	Karel	wahhest
29 Keskäd.	Samuel	
30 Neljasp.	Adelgund	
31 Rede	An	lund.

ionemal selle fu päwal tõuseb päike pool tundi pärrast kello 8, ja lähheb loja pool tundi pärrast kello 3. Pääw on 7, ja ö 17 tundi pikk.

1 Laupäw.

Prigitta

11, 51 e. l.

Pimmedast tee äres. Luf. 18, 31.

2 Pühhap.

Paasto Pühha
Kuunla päaw.

3ffa

3 Esmasp.

Hanna

weel

4 Teisip.

Wastla päaw.

5 Keßnäd.

Tuhka päaw

kaunis

6 Neljasp.

Tora

7 Rede

Rikard

8 Laupäaw

Salomon

2, 37. p. l.

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1.

9 Pühhap.

1. P. Paastus

10 Esmasp.

Kolastika

kulmad

11 Teisip.

Elwina

12 Keßnäd

Eulalia

13 Neljasp.

Penigna

14 Rede

Walentin

15 Laupäaw

Waußina

11, 44 e. l.

Kananea naefest. Matt. 15, 21.

16 Pühhap.

2. P. Paastus

17 Esmasp.

Konstantia

wahhest

18 Teisip.

Konfordia

19 Keßnäd.

Sim. Apost.

paljo

20 Neljasp.

Eigarius

21 Rede

Iesaias

lund

22 Laupäaw

Peetri päaw

Kristus aiab kurratid wälja. Luf. 11, 14.

23 Pühhap.

3. P. Paastus

24 Esmasp.

Maddise päaw

7, 50 e. l.

25 Teisip.

Wiktor

ja

26 Keßnäd.

Neßtor

27 Neljasp.

Leander

tuisused

28 Rede

Iustus

hilmad.

ionemal selle fu päwal tõuseb päike kello 7, lähheb loja kello 5. Päaw on 10, 6 14 tundi pikk.

1 Laupäät | Albinus

5000 mehhe sõõtmisest. Joa. 6, 1.

2 Pühhap.	4. P. Paastus	 1, 51 e. l.
3 Esmasp.	Kunigunde	
4 Teisip.	Adrian	Päwad
5 Keisnäd.	Angelus	
6 Neljasp.	Kotwrid	põrawad
7 Rede	Perpetua	pehme-
8 Laupäät	Põri päät.	

Jesús kiwwidega wiisatud. Joa. 8, 46.

9 Pühhap.	5. P. Paastus	 9, 21. p. l.
10 Esmasp.	Mikeus	
11 Teisip.	Konstantin	maš
12 Keisnäd.	Kregor	
13 Neljasp.	Ernst	minnema,
14 Rede	Sakarias	wah-
15 Laupäät	Longinus	

Kristusse sõõsõõtmisest. Matt. 21, 1.

16 Pühhap.	6. P. Paastus	 1, 46 e. l.
17 Esmasp.	Eruta	

18 Teisip.	Kabriel	hest
19 Keisnäd	Josep	
20 Neljasp.	Suur Neljap.	fullad
21 Rede	Suur Rede.	
22 Laupäät	Kahmael	hilmad,

Kristusse ülestõusmisest. Mark. 16, 1.

23 Pühhap.	Ülestõusm. P.	külmad
24 Esmasp.	Teine Pühha	õõd
25 Teisip.	Kolmas P.	 3, 22 e. l.
	Paasto Marj. p.	
26 Keisnäd.	Emanuel	ja
27 Neljasp.	Kustas	
28 Rede	Kideon	weel
29 Laupäät	Eustahius	

Kinnipandud uksest. Joa. 20, 19.

30 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	lund.
31 Esmasp.	Tetlaus	

Iõnemal selle ku päwal tõuseb päike kello 6, lähheb loja kello 6. Päät on 12 ja õ 12 tundi pikk.

1 Teisip.	Karjalastm. p.	 0, 54 p. l.
2 Kestnäd	Paulina	
3 Neljasp.	Berdinand	
4 Rede	Ambrosius	Weel
5 Laupääd	Maksim	enna:

Heast karjatsest. Joan. 10, 12.

6 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	mište
7 Esmasp.	Aron	
8 Teisip.	Liborius	 4, 5 e. l.
9 Kestnäd.	Pogislaus	
10 Neljasp.	Esekiel	õige
11 Rede	Leo	külmad
12 Laupääd	Julius	

Ürrikesse aia pärrast. Joan. 16, 16.

13 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	ferwade:
14 Esmasp.	Künni pääd	
15 Teisip.	Olimpia	 4, 35 p. l.
16 Kestnäd.	Karistus	
17 Neljasp.	Rudolw	sed

18 Rede	Valerian	hilmad.
19 Laupääd	Simon	

Kristusse ärraminneisest. Joan. 16, 5.

20 Pühhap.	4. P. p. üll. P.	
21 Esmasp.	Abdarius	Kuu otša
22 Teisip.	Rajus	
23 Kestnäd.	Jürris pääd	 8, 19 p. l.
24 Neljasp.	Albert	pole
25 Rede	Markusse p.	jäwad
26 Laupääd	Esekiel	

Digest pallumissest. Joan. 16, 23.

27 Pühhap.	5. P. p. üll. P.	päwad
28 Esmasp.	Witalis	sojemaks.
29 Teisip.	Reimund	
30 Kestnäd.	Erastus	 9, 27. p. l.

ionemal selle ku päwal tõuseb päike pool tundi pärrast kello 4, ning lähheb loja pool tundi pärrast kello 7. Pääd on 15 ja õ 9 tundi pikk.

1 Neljasp.	Wolbri pääw	
2 Rede	Taewamin. p.	
3 Laupääw	(Guur + pääw)	Esfiotfa
	Sigismund	
	+ Leidminne	

Rõmustajast Waimust. Joan. 15, 26.

4 Pühhap.	6. P. p. üll. P.	
5 Esmasp.	Kothard	weel
6 Teisip.	Susanna	
7 Keßnäd.	Ulrika	 11, 59 e. l.
8 Neljasp.	Danißlaus	
9 Rede	Niggolas	mõnned
10 Laupääw	Kordian	

Pühhaß Waimust. Joan. 14, 23.

11 Pühhap.	Nelli Pühhi	
12 Esmasp.	Teine Pühha	kaunis
13 Teisip.	Serwatsius	willused,
14 Keßnäd.	Kristjan	
15 Neljasp.	Sohwi	 7, 44 e. l.
16 Rede	Krõõt	
17 Laupääw	Anton	

Jesüs ja Nikodemus. Joan. 3, 1.

18 Pühhap.	3 aino Summ. P.	pärast
19 Esmasp.	Willip	sedda
20 Teisip.	Ernestina	päwapaist-
21 Keßnäd.	Pontusina	
22 Neljasp.	Mili	
23 Rede	Desiderius	 10, 0 e. l.
24 Laupääw	Ester	

Rikkast mehhest. Luk. 16, 19.

25 Pühhap.	1. P. p. 3 a. J. P.	sed
26 Esmasp.	Eduard	ja
27 Teisip.	Ludolw	sojad
28 Keßnäd.	Willem	hilmad.
29 Neljasp.	Mart	
30 Rede	Wigand	 4, 25 e. l.
31 Laupääw	Petronella	

Ionemal selle ku päwal tõuseb päike pool tundi
pärast kello 3, ning lähheb loja pool tundi pär-
rast kello 8. Pääw on 17 ja õ 7 tundi pikk.

Eurest dhtosõmaaiast. Luk. 14, 16.

1 Pühhap.	2. P. p. 3 a. J. P.	Mõnne wihmatsed agga 9, 53 e. l.
2 Esmasp.	Martellus	
3 Teisip.	Emma	
4 Keisnäd.	Larius	
5 Neljasp.	Poniwaatsius	ennamiiste
6 Rede	Artemius	
7 Laupäam	Eukreetsia	

Raddunud lambast. Luk. 15, 1.

8 Pühhap.	3. P. p. 3 a. J. P.	sojad ja wägga ilusad 10, 52 p. l.
9 Esmasp.	Pitkem pääw	
10 Teisip.	Hans	
11 Keisnäd.	Parnabas	
12 Neljasp.	Pasiliides	
13 Rede	Tobias	
14 Laupäam	Senni	

Olge armolissed. Luk. 6, 36.

15 Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.	sumwised
16 Esmasp.	Widi pääw	
	Justina	

17 Teisip.	Mikander	hilmad.
18 Keisnäd.	Homerus	
19 Neljasp.	Kerwaatsius	 8, 23 p. l.
20 Rede	Wlorentin	
21 Laupäam	Rael	

Mohkest kallafagist. Luk. 5, 1.

22 Pühhap.	5 P. p. 3 a. J. P.	Raunis
23 Esmasp.	Pasilius	
24 Teisip.	Jani pääw	pallamad
25 Keisnäd.	Webronia	
26 Neljasp.	Jeremias	pawad.
27 Rede	Eadislauß	
28 Laupäam	Josua	

Wariferide digusfest. Matt. 5, 20.

29 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	Peerri Paaw. p.
30 Esmasp.	Eufina	

ionemal selle ku päwal touseb päike 3 we;
randit pärrast kello 2, ning lähhes loja üks we;
rand pärrast kello 9. Pääw on 18 ning üks pool,
õ pool fuet tundi pitk.

1 Teisip.	Leobald	Kuimad
2 Keßnäd.	Heina Maria p.	ja
3 Neljasp.	Kornelius	pallamad
4 Rede	Ulrik	
5 Laupääm	Anselm	 10, 18 e. l.

4000 mehhe sõdtnisest. Mark. 8, 1.

6 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	päwad
7 Esmasp.	Demetrius	lassemad
8 Teisip.	Kilian	wihma
9 Keßnäd.	Kirillus	ja
10 Neljasp.	7 Wenda	mürrišta-
11 Rede	Eleonora	mist
12 Laupääm	Hindrik	loota.

Walle-prohwetideft. Matt. 7, 15.

13 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	 1, 42 p. l.
14 Esmasp.	Marreta pääm.	
15 Teisip.	Ponament	Mõnned
16 Keßnäd.	Apost. jaggam.	
17 Neljasp.	August	lahke-pil-
	Aleksius	

18 Rede	Rosina	wised
19 Laupääm	Widerika	päwad

Ullekohtuseft maia-piddajast. Luf. 16, 1.

20 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	
21 Esmasp.	Daniel	 4, 0 e. l.
22 Teisip.	Maria Madal.	ja
23 Keßnäd.	Dskar	ka nattuke
24 Neljasp.	Kristina	wihma
25 Rede	Jakobi pääm	kattamad
26 Laupääm	Anno	

Jerusalemma ärrarikmisest. Luf. 19, 41.

27 Pühhap.	10. P. p. 3 a. J. P.	 6, 33 p. l.
28 Esmasp.	Pantaleon	
29 Teisip.	Olowi pääm	sure
30 Keßnäd.	Kermanus	
31 Neljasp.	Kristwrid	pallama.

ionemal selle ku päwal tõuseb päike pool tundi
pärrast kello 3, ning lähheb loja pool tundi vär-
rast kello 8. Pääm on 17, ja õ 7 tundi pitk.

1 Rede	Petri wang.	Illusad
2 Laupäam	Annibal	

Wariserist ja tõlnerist. Luf. 18, 9.

3 Pühhap.	11. P. p. 3 a. J. P.	 1, 21 e. l. surwise-tõ hilmad türivad
4 Esmasp.	Tominius	
5 Teisip.	Dswald	
6 Keßnäd.	Eugenius	
7 Neljasp.	Tõnno	
8 Rede	Kerhard	
9 Laupäam	Romanus	

Kurdist ja keletumast. Mark. 7. 31.

10 Pühhap.	12. P. p. 3 a. J. P.	pea:
	Lauritse pääw.	
11 Esmasp.	Herman	 3, 51 e. l.
12 Teisip.	Alara	
13 Keßnäd.	Hildebert	
14 Neljasp.	Klementine	aego
15 Rede	Rufki Maar. p.	
16 Laupäam	Isaak	

Preeßrist ja lewitist. Luf. 10, 23.

17 Pühhap.	13. P. p. 3 a. J. P.	fu.
18 Esmasp.	Peno	
19 Teisip.	Sebald	 9, 55 e. l.
20 Keßnäd.	Pernard	
21 Neljasp.	Rut	ot:
22 Rede	Willibert	
23 Laupäam	Sakeus	fani,

Rünnest piddali-tõbbiseft. Luf. 17, 11.

24 Pühhap.	14. P. p. 3 a. J. P.	õhto
	Pärtli pääw	
25 Esmasp.	Ludwik	 3, 54 e. l.
26 Teisip.	Treneus	
27 Keßnäd.	Kebhard	pole nattuke uddune.
28 Neljasp.	Augustinus	
29 Rede	Joan. huffasam.	
30 Laupäam	Penjamin	

Mammonast. Matt. 6, 24.

31 Pühhap. | 15. P. p. 3 a. J. P.

Ionemal selle ku päwal tõuseb päike 3 werandit pär:
 rast kello 4, ning lähheb loja werand pärrast kello 7.
 Pääw on 14 ning üks pool, ja õ pool kümnet tundi pilt.

1 Esmasp.	Egidius	 6, 55 p. l. Bihmat- fed
2 Teisip.	Eisa	
3 Kestnäd.	Reinard	
4 Neljasp.	Kai	
5 Rede	Moses	
6 Laupäaw	Magnus	

Raini: liina surnust. Luk. 7, 11.

7 Pühhap.	16. P. p. 3 a. J. P.	ja
8 Esmasp.	Mar. sündmin.	pilwised
9 Teisip.	Pruno	 4, 59 p. l.
10 Kestnäd.	Sostenes	
11 Neljasp.	Põri pääw.	
12 Rede	Sirus	
13 Laupäaw	Amatus	hilmad,

Wee: többisest. Luk. 14, 1.

14 Pühhap.	17. P. p. 3 a. J. P.	wahhest
15 Esmasp.	+ üllendamine.	
16 Teisip.	Nikodemus	 3, 30 p. l.
17 Kestnäd.	Leontina	
	Josepina	

18 Neljasp.	Kotlob	tuulsed,
19 Rede	Werner	
20 Laupäaw	Waušta	

Suremast käsust. Matt. 22, 34.

21 Pühhap.	18. P. p. 3 a. J. P.	wahhest
22 Esmasp.	Morits	
23 Teisip.	Dsea	 3, 46 p. l.
24 Kestnäd.	Joan. sam.	
25 Neljasp.	Kleomas	
26 Rede	Harald	
27 Laupäaw	Adolw	

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1.

28 Pühhap.	19. P. p. 3 a. J. P.	selged pääwad.
29 Esmasp.	Mihkli pääw	
30 Teisip.	Hironimus	

11nemal selle ku päwal tõuseb päike kello 6, ning lähheb loja kello 6. Pääw on 12 ning 6 ka 12 tundi pitk.

1 Kestnäd.	Wolmar	 2, 21 p. l. Niisked,
2 Neljasp.	Woldemar	
3 Rede	Sairus	
4 Laupäaw	Prants	

Pulma rideft. Matt. 22, 1.

5 Pühhap.	20. P. p. 3 a. J. P. Leikusse pühha	külmad
6 Esmasp.	Lomisa	ja
7 Teisip.	Malo	tuulsed
8 Kestnäd.	Tomasia	hilmad,
9 Neljasp.	Tionisius	 4, 58 e. l.
10 Rede	Melfior	
11 Laupäaw	Purkart	

Runningamehhe poiaft. Joan. 4, 47.

12 Pühhap.	21. P. p. 3 a. J. P.	ennamište
13 Esmasp.	Leresa	
14 Teisip.	Kalikstus	
15 Kestnäd.	Heddo	 10, 12 p. l.
16 Neljasp.	Kallus	
17 Rede	Leonhard	

18 Laupäaw	Lukaspe päaw	kuotsani
------------	--------------	----------

Kawwalast sullaseft. Matt. 18, 23.

19 Pühhap.	22. P. p. 3 a. J. P. Lutterusse õige usfo üllesw. P.	külma
20 Esmasp.	Weliitsius	wihma;
21 Teisip.	Ursel	
22 Kestnäd.	Kordula	
23 Neljasp.	Sewerin	 6, 27 e. l.
24 Rede	Salome	
25 Laupäaw	Krispin	

Kohto: rahhast. Matt. 22, 15.

26 Pühhap.	23. P. p. 3 a. J. P.	wahheft
27 Esmasp.	Kapitolin	tormi
28 Teisip.	Sim. Judas	
29 Kestnäd.	Engelhard	ja
30 Neljasp.	Abalon	lund.
31 Rede	Wolfgang	

ionemal selle fu päwal tõuseb päike pool tundi
pärrast kello 7, ning lähheb loja pool tundi pärrast
kello 5. Päaw on 9, ja õ 15 tundi piff.

1 Laupäam | Pühade päam. | 10, 21 e. l.

Jairi türest. Matt. 9, 18.

2 Pühhap.	24. P. p. 3 a. J. P.	 4, 4 p. l.
3 Esmasp.	Hingede päam.	
4 Teisip.	Kotlieb	
5 Keßnäd.	Otto	
6 Neljasp.	Plandina	
7 Rede	Käßer	
8 Laupäam	Paltasar	
	Klaudius	

Hirmsast ärrakautamiße tödft. Matt. 24, 15.

9 Pühhap.	25. P. p. 3 a. J. P.	 7, 14 e. l.
10 Esmasp.	Martin Lutter	
11 Teisip.	Martin piisf.	
12 Keßnäd.	Zonas	
13 Neljasp.	Arkadius	
14 Rede	Pridif	
15 Laupäam	Leopold	

Wiimseft koftust. Matt. 25, 31.

16 Pühhap.	26. P. p. 3 a. J. P.	 11, 49 p. l.
17 Esmasp.	Alweus	
18 Teisip.	Kelasius	
19 Keßnäd.	Liisbet	
20 Neljasp.	Amos	
21 Rede	Maria ohwerd.	
22 Laupäam	Setfilia	

Innimeste seadmißest. Matt. 15, 1.

23 Pühhap.	27. P. p. 3 a. J. P.	 11, 49 p. l.
24 Esmasp.	Surn. mälles. p.	
25 Teisip.	Josias	
26 Keßnäd.	Kadrina p.	
27 Neljasp.	Konrad	
28 Rede	Setta	
29 Laupäam	Künter	
	Ewart	

Kristusse siße : sditmißest. Matt. 21, 1.

30 Pühhap. | 1. Krist. tull. P. | Andresse p.

ionemal selle fu päwal töuseb päike pool tundi
pärast kello 8, ning lähheb loja pool tundi pär-
rast kello 3. Päam on 7, ja ö 17 tundi pitf.

1 Esmasp.	Arend	 5, 8 e. l.
2 Teisip.	Kandidus	
3 Keisnäd.	Jula	Naggo enna:
4 Neljasp.	Parbo	
5 Rede	Sabina	
6 Laupääd	Niggola pääd	

Tähhed enne wimist päwa. Luf. 21, 25.

7 Pühhap.	2 Krist. tull. P.	 2, 45 e. l.
8 Esmasp.	Maria sam.	
9 Teisip.	Juhkum	miste
10 Keisnäd.	Pühhem pääd	
11 Neljasp.	Elso	ikka
12 Rede	Stilia	selle kuus
13 Laupääd	Puutsia	

Joannes wangi: tornis. Matt. 11, 2.

14 Pühhap.	3. Krist. tull. P.	 7, 17 p. l.
15 Esmasp.	Johanna	
16 Teisip.	Albina	kange kül,
17 Keisnäd.	Sgnaatsius	
18 Neljasp.	Kristow	

19 Rede	Lot	ja tuulsed
20 Laupääd	Abraham	

Joannesse tunnistusfest. Joann. 1, 19.

21 Pühhap.	4. Krist. tull. P.	 7, 5 p. l.
	Toma pääd	
22 Esmasp.	Peata	hilmad
23 Teisip.	Sagobert	
24 Keisnäd.	Adam, Ewa	lumme:
25 Neljasp.	Jõulo	
26 Rede	Teine Pühha	Kolm. Pühha
27 Laupääd		

Jumeks-pannemisfest. Luf. 2, 33.

28 Pühhap.	P. p. Jõulo	saoga.
	Süta laste p.	
29 Esmasp.	Noa	 9, 2 p. l.
30 Teisip.	Tawet	
31 Keisnäd.	Silwester	

ionemal selle kü päwal tõuseb päike werand pär:
rast kello 9, ja lähheb loja 3 werandit pärrast
kello 2. Pääd on 5 ja üks pool, ja d 18 ja
üks pool tundi pikk.

Aasta muutmisfed.

Kewwade hakkab 8. Paasto-ku päwal, kello 4, 4 min. p. l. Siis on pääw ja õ ühhepittkused.

Sui hakkab 9. Jani-ku päwal, kello 1, 55 min. p. l. Siis on meil kõige pittkem pääw.

Süggise hakkab 11. Mihkli-ku päwal, kello 9, 54 min. e. l. Siis on pääw ja õ ühhe pittkused.

Dalwe hakkab 10mal Jõulo-ku päwal, kello 3, 28 min. e. l. Siis on meil kõige lühhem pääw.

Päwa- ja Ku-warjutamissed.

Sel 1858 aastal on kaks päwa- ja kaks kuwarjutamist, kellest esimesenne päwa- ja esimesenne kuwarjutaminne meie maal nähtawad on.

Esimesenne on üks kuwarjutaminne 15. Kuuula-ku p., hakkab õhto kello 10, 48 min., lõppeb õsse kello 12, 56 min.

Teine on üks meie maal nähtaw päwawarjutaminne 3. Paasto-ku p., hakkab kello 1, 47 min., lõppeb kello 4, 4 min.

Kolmas on üks meie maal ilmanäggemata kuwarjutaminne.

Neljäs on üks meie maal ilmanäggemata päwawarjutaminne 26. Leikusse-ku p.

K r o n o p ü h h a d ,

mis ue firriko seadusse järrele ka Maafirri-
futes nenda kui Paasto jutlusse päwad
tullewad piddada:

- 1) Kuuula-ku 19. päwal. Meie sure Reisri Herra Aleksander Nikolajewitsi wallitsusse hakkatusse pääw.
- 2) Jürri-ku 17. päwal. Meie sure Reisri Herra Aleksander Nikolajewitsi sündimisse pääw.
- 3) Jürri-ku 23. päwal. Reisri Herra Emma, õnsa Reisri Nikolai Pawlowitsi lesse Proua Aleksandra Weodorowna nimme pääw.
- 4) Heina-ku 1. päwal. Reisri Herra Emma, õnsa Reisri Nikolai Pawlowitsi lesse Proua, Aleksandra Weodorowna sündimisse pääw.
- 5) Heina-ku 22. päwal. Meie sure Reisri Proua Maria Aleksandrowna nimme pääw.
- 6) Heina-ku 27. päwal. Meie sure Reisri Proua Maria Aleksandrowna sündimisse pääw.
- 7) Leikusse-ku 26. päwal. Meie Sure Reisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja Lemma abbikasa Kronimisse pääw.
- 8) Leikusse-ku 30. päwal. Meie sure Reisri Herra Aleksander Nikolajewitsi nimme pääw.

- 9) Mihkli:ku 8. päwal. Tšesarewitsi Surewüsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wenne:rigi aujärje pärris pärrija sündimise päaw.
- 10) Jüulo:ku 6. päwal. Tšesarewitsi Surewüsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wenne:rigi aujärje pärris pärrija nimme päaw.

Keisri Herra Suggoselts.

Aleksander II. Nikolajewits, Kõige Wenne:rigi wallitseja ja Keiser, Pohla:ma Kuningas j. n. e., sünd. 17. Jüri:ku p. 1818.
 Maria Aleksandrowna, Keisri Proua, sünd. 27. Heina:ku p. 1824.

Nende lapsed:

- 1) Nikolai Aleksandrowits, Tšesarewits, Suurwüsti ja Wenne:rigi aujärje pärris pärrija sünd. 8. Mihkli:ku päwal 1843.
- 2) Aleksander Aleksandrowits, Suurwüsti, sünd. 26. Kõunla:ku päwal 1845.
- 3) Wladimir Aleksandrowits, Suurwüsti, sünd. 10. Aprillil 1847.
- 4) Aleksei Aleksandrowits, Suurwüsti, sünd. 2. Meäri:ku p. 1850.
- 5) Maria Aleksandrowna, Surewüsti Printses, sünd. 5. Oktobril 1853.

- 6) Sergei Aleksandrowits, Suurwüsti, sünd. 29. Aprillikup. 1857.
 Aleksandra Weodorowna, Keisri Herra Emma ja õnna Keisri Nikolai Pawlowitsi lest:proua, sünd. 1. Julil 1798.

Emma lapsed:

- 1) Konstantin Nikolajewits, Suurwüsti, sünd. 9. Septbril 1827.
 Emma Proua Aleksandra Josepowna, sünd. 8. Julil 1830.

Nende lapsed, Suurwüstid:

Nikolai Konstantinowits, sünd. 2. Kõunla:ku p. 1850.
 Olga Konstantinowna, sünd. 22. Leikuse:ku p. 1851.
 Wera Konstantinowna, sünd. 4. Kõunla:ku p. 1854.

- 2) Nikolai Nikolajewits, Suurwüsti, sünd. 27. Julil 1831.
 Emma Proua Aleksandra Petrowna, sünd. 26. Mai:ku päwal 1838.

Nende lapsed:

- Nikolai Nikolajewits, Suurwüsti, sünd. 6. Talwe:kup. 1856.
- 3) Mihail Nikolajewits, Suurwüsti, sünd. 13. Oktobril 1832.

Temma Praua Olga Weodorowna, sünd.
20. Mihkli:ku p. 1839.

- 4) Maria Nikolajewna, Surewürsti Printses,
Leihtembergi Printsi Maksimiliani leß: proua,
sünd. 6. Augustil 1819.

Temma lapsed:

Würstid ja würstinad Romanowski, Leihtembergi
Hertsfogid ja Hertsfoginad,

Würst Nikolai Maksimilianowits, sünd.
23. Juli:ku päwal 1843.

Würst Eugen Maksimilianowits, sünd.
27. Januari:ku päwal 1847.

Würst Sergei Maksimilianowits, sünd. 8.
Tetsembri:ku päwal 1849.

Würst Georg Maksimilianowits, sünd.
17. Webruari:ku päwal 1852.

Würstina Maria Maksimilianowna, sünd.
4. Oktobri:ku päwal 1841.

Würstina Eugenia Maksimilianowna, sünd.
20. Martsi:ku päwal 1845.

- 6) Surewürsti printses Olga Nikolajewna, Wür-
tembergi Printsi Karl Wridrik Aleksandre
proua; sünd. 30. Aug. 1822.

Helena Pawlowna, Würtembergi Printses, Suur-
würsti Mihail Pawlowitsi leß: proua; sünd.
28. Tetsembril 1806.

Temma laps:

Katarina Mihailowna, Meklenpurri: Strelitsi
Hertsfogi Georgi proua; sünd 16. Aug. 1827.

Maria Pawlowna, Suurwürsti Printses, Wei-
mari:ma wallitseja Karl Wridrik leß: proua;
sünd. 4. Webruaril 1786.

Anna Pawlowna, Suurwürsti Printses, Hol-
landi:ma kuninga, Willemi II. leß: proua
sünd. 7. Jan. 1795.

Teadaandminne ladapidamisest.

I. Cesti-ma Rubbermangus.

Neäri - fu

7mal ja 8mal päwal Orgital. — 10mal ja
11mal päwal Haabsalus. — 17mal ja 18mal
päwal Kollowerres. — 26mal ja 27mal päwal
Reblaste mõisas (linna ja hobbose laad). — 27mal
ja 28mal Rakwerres. — 3mal Redel pärrast
Neäri p. Raplas.

Rüünla - fu

2sel ja 3mal päwal Valdiskis. — 3mal p.
Paides. — Esmaspäärw enne Wastla-päwa:
Lihholas.

Jani = fu

16mal ja 17mal Rakwerres. — 20mast 30ni Tallinnas suur saksa laat. — 25mal Paides.

Mihkli = fu

10mal ja 11mal Paides. — 14mal ja 15mal Haabsalus. — 12mal ja 22mal Valdiskeis. — 22mal Jõhvis. — 24mal Lihholas. — 26mal 27mal ja 28mal Tallinnas weikse ja hobbose laat. — 29mal (Mihkli-päawal) Rakwerres, Reblaste mõisas, Keila kirriko jures. — 1set Redel pärrast Mihklit Raplas.

Wina = fu

1set Reblaste mõisas. — 4mal ja 5mal Kollowerres. — 6mal Jõelehtmes (nädal pärrast Mihkli-päwa.)

Talwe = fu

8mal ja 9mal Paide liinas.

Jõulo = fu

3mal Kristusse Tullemisse Pühhal: Märjama kirriko jures.

II. Lihwlandi-ma kubbermangus.

Tartu-liinas: 1) Suur saksa laat, hakkab pädw pärrast 3 Kuninga päwa, petakse kolm nädalat. 2) Peetri-laad, 29mal Jani-fu p. 3) 9mal Mihkli-fu p. 4) Mihkli-laad 29mal Mihkli-fu päwal.

Perno-liinas: 1) 20mal Heina-fu p., saksa laat; petakse 3 nädalat. 2) Weikse- ja hobbuselaad Esmaspäwal ja Teispäwal enne Mihkli-päwa. Kolmas laat petakse Esmaspäwal ja Teispäwal pärrast Kr. tull. P.

Willandi-liinas: 1) Saksa laat 2set Künla-fu p. 2) Jani-päwa laat. 3) Mihkli-laad 24mal Mihkli-fu päwal.

Kurresare-liinas: 1) 6mal Künla-fu p. hakkab suur saksa laat; petakse kahheksa päwa. 2) 15mal Mihkli-fu p. hobbose ja weikse laat, petakse 3 päwa. 3) 1set Wina-fu päwal ja weel 3 päwa.

Werro-liinäs: 1) 22mal Kuünla-ku päwal suur saksa laat, 8 päwa. 2) Jani-päwal. 3) 24mal Mihkli-ku päwal. 4) 10mal Talwe-ku päwal.

Walga-liinäs: 1) Saksa laat haß. 2set Kuünla-ku p., petakse 8 p. 2) Jani-päwa laat. 3) Mihkli-laad 24mal Mihkli-ku päwal. 4) Mardi-päwa laat. **Wastse-liinäs:** Mihkli-päwal.

Abja-mõisas: Mihkli-ku 2set ja 3mal päwal.

Untso-mõisas: Mihkli-ku 14mal päwal.

Audro-mõisas: 1) Kede enne Wastla päwa. 2) 7mal ja 8mal Mihkli-ku p.

Helme-mõisas: 15mal Leikusse-ku päwal.

Räo-mõisas: 10mal Porri-ku päwal.

Kantso-mõisas: 30mal Rukki-ku päwal.

Kastna-mõisas: 5mal Mihkli-ku päwal.

Killingi-mõis.: 1set, 2set ja 3mal Mihkli-ku p.

Kirrepeäl: 17mal Mihkli-ku päwal.

Koorte-mõisas: 15mal Mihkli-ku päwal.

Waste-mõisas: Porri-ku 2set ja 3mal päwal.

Rosse-mõisas: 24mal Rukki-ku päwal.

Eustiwerre-mõisas: 15mal Porri-ku päwal.

Mõnniste-mõisas: 10mal Mihkli-ku päwal.

Moisekaste-mõisas: 10mal Leikusse-ku päwal.

Mustwees: Mardi päwal.

Põltsamaal: 17mal Mihkli-ku päwal.

Põrawerre-mõisas: 13mal Mihkli-ku päwal.

Räppinas: 4mal ja 5mal Mihkli-ku päwal.

Rossi-mõisas: 24mal Leikusse-ku päwal.

Rõuge-mõisas: 8mal Mihkli-ku päwal.

Senno-mõisas: 21mal Mihkli-ku päwal.

Tarweste-mõisas: Peetri päwal.

Weski-mõisas: 15mal Porri-ku päwal.

Narwa-liin peab linna, weikse ja hobbose laata 5mast kuni 9ma Kuünla-ku päwani — ja 20mast kuni 23ma Mihkli-ku päwani.

Teadaandminne,

mil aial ramatud Posti maias wästo wõetakse, ja mil aial postid ramatuid Tallinna towad.

Wästo wõetakse:

Peterburri ja Tartu liina pole: Keskäddala ja Laupäwa hommiko kello 9sast lõuneni kello 12.

Riga ja Verno liina pole: Teisipäaw ja Reda kello 9sast hommiko senni kui pärrast lõunat kello 2.

Haabsalu ja Paide liina: Pühapäaw ja Neljaspäaw hommiko kello 9sast senni kui kello 2 p. l.

Postid towad ramatuid:

Peterburrist ja Riga liinast: Neljaspäwa ja Pühapäwa õhtul.

Haabsalust ja Paidest: Keskäddal ja Laupäaw.

Lugemised.

Walge warblane.

Pendi Peetri pere oli külast pisut eemal ja kõi tema põllud oli pere ligidal, ja seed oli üks üffis pere. Peeter oli kord jälle ümber põldude kõndinud ja meel oli temal hea, ja ta tänas Jumalat kõi seda õnnistamise andi nähes, mis põllud, heinamaad ja ajad tõutasid anda. Siiski diete südamest rõõmsaks tema ommeti ei lainud, sest et ta mõtles selle peale, kuidas Jumal ju mitu korda tema põldusid oli õnnistanud, aga sellegi pärrast kadus tema endine wara aast-aastalt taga wähemaks. Kurb ja nukr astus Peeter jälle oma tuppa, ja tema naene, Tiina nimi, tundis koe tema filmist ära, mis asi teda nõnda kurb wastas ja waewas. Sagedaste olid nemad sest asiast teine teisega kõnelend, ja

mõlemad ütlesid jälle kui ühest suust: „Läheb meie asi sedawiisi edasi, kui se tänini läinud, ju siis meie lapsed wiimaks veel peawad sandi leiba-otsima!“

Seal astus Peetri wana sõbr, Kaarel Kalles, tupa, kes kaugelt tulles ja mitmest ajast jälle jõudis sõbra waatama, ja nüüd teretas lahkest. Aga ei Peeter, ega Tiina ei wõtnud teretamist nõnda lahkest wastu, kui endisel ajal. Kaarel küsis seepärast: „Mis teil ommeti wiga on, et teie ei wõta mu teretamist wastu nii kui wanal ajal?“ — Seal kaebas Peeter oma häda, et tõõd tehes ja waewa nähes tema enam ei saa edasi, et kül põllud häästi wilja kannawad. „Ei seda wõi mõista, miks meil asjad käiwad haiwa tagupäri?“ — Kaarel koehe küsima: „Kas olete ju walget warblast näinud?“ — Misfugune see siis on?“ päris Peeter. — „Noh, wastas Kaarel, walge warblane on walge warblane, ja seefaina tuleb määga wara, ennegu hallid warblased wälja lendawad, ja ta

aga tuleb ja läheb filmapiilk jälle. Kes teda tahab näha saada, see peab häästi warane olema, ja filmad alati lahti pida-ma. Uskuge aga, kui selle õnne leiateg, et saate kord teda näinud, siis asjad pöörawad teile koe paremaks. Mis teile tänini wigaks olnud, pole majalt kui sest, et teie walget warblast veel pole näinud!“ — Peeter tõutas häästi hoolt kanda, et, kui walge warblane tema rajade poole peaks tulema, tema ika teda kaa peaks näha saama. Ja wana sõbr läks pea jälle eemale, kuhu temale tarwis oli tõtata.

Rogu see õõ ei tulnud Peetrile und filmi selle mure pärast, et ta haiwa püüdis walget warblast näha saada. Puhte, enne koitu tõusis ta asemelt ja läks aeda, ajast wäljale ja haiwa wahtis, kas ta kül pidi walget warblast näha saama. Et ta kül oli terase filmaga ümberringgi wahtimas, sel hommikul kallis walge warblane ei tulnud ete; ja et hallid warblased ju olid wäljas, siis pööras temma jälle õue poole

tagasi. Due wāraw, mis andis tarale, ei olnud flinggis. Tasaste astub tema ligi maatama, ja — ennäe! tüdruk oli lehmad äraküpsnud ja andis parajaste hea ämbri täie piima oma emale, kes külas elas. Peeter ruttas naesele kohe teada andma mis ta oli näinud, ja pöörab warbal astudes toa poole. Aga laust mõõda tötates kuuleb tema sealt kahinat, ja läbi ukse näab ta, et sulane puistab päilisele kaerad kotti, mis pidid hoostele saama! Suurt wiha täis astub ta tuppa, ja kiskendades käsib ta naest, et ommeti ju peaks sängist tõusma, sest et wargad kannawad nende wara majast ära. Maene kaa wäledaste sängist wälja ja riidisse. Tüdruku ja sulase ajasid filmapiik teenistusest, sest et ilmus, kuida need ju mitmest ajast warga kimbus olnud.

Peremees ja perenaene wõtsid nüüd enesele nõuiks igapäaw esimesed olla jallal; ja mis nemad etewõtsid pidada, seda nemad kaa tegid täis. Mees küs püüdis

weel ajuti walget warblasi tähele panna, aga enamiste töö seks ei annud aega, sest nüüd oli temal palju tellata majas ja õues ja wäljal. Ei ta pea kaa enam ei oodanudki ime lindu, sest et nende majas käisid asjad ammugi jälle parema poole ja wara kosus päaw päawalt.

Mõne aasta pärast juhtus wana sõbr Kalles jälle nende talule tulema ja leidis pererahwa rõõmsa ja tänulise südamega Jumalat kiitwa. Siis Peeter küs tõstis esite sõrme kui ähwardades Kaarli poole, aga kohe kaa pakkus temale kät ja tänas sõbra, kes teda oli käskinud walget warblasi wahtida.

Ühe filmaga tüdruk.

Ühe weikese jõe kaldal olid ligistiku kahe wabadiku saunad, ja iga sauna ümber oma aed ja wähelane põllumaa. Majakesed olid küs ligi sõbrad, aga majarahwas ise ei olnud mite täied sõbrad. Seda tunnis-

tasid kaa saunadki pealt näha sellele, kes oskas lugu tähele panna. Teine saun oli kenaste ehitatud ja kõikipidi haritud, du ja aed ja wäli ümberringi kõik kaa puhastad, kuida peab olema. Teine jälle oli hoopis inutu. Alna ruudud mitmest ajast pesemata; seina naal ümberringi ja risuti kõikisugused riistad ja puutükid ja raad; du puhkimata ja igal poolel sõnniku jälgi; aed oli fitkumata ja wäli näitas enam ohakaid ja putki, kui wilja kõrvi. Inutuma majakese ees istus inutu naene pääwa paistel, käd pöle al süles ja wahtis igale poole, — tema mees pidanud taa töö peale wälja minema, — wahtis, kas keegi pidi tema jutule tulema. Ei tulnud kedagi, sest et teistel naestel ümberkaudu oli kodu küllalt tegemist ja mehed olid kõik oma palgatud töö peal wäljas. Kadeda silmaga wahtis siis Kadri naabri kena saunakest ja ütles ise eneses: Ei mina mõista kust see ommeti tuleb, et Liisu majakene paistab alati nii kena wälja. Ei temal ole

abi kodu, ei tema kaa enam tööd ei tee, kui mina; ja meie pulmadki olid ühelda. — Ei ta enam ei rääkinud midagi, sest nüüd juhtus ta üht meest nägema, kes istus tee ääres ja kohendas oma kingga.

Kadri meel oli hea, et ta kedagi nägi; nüüd ta lootis mõnna juttu saata. Juba Kadri maanteel ja rääkis mõbrale: „Mõh, mis sa ommeti seal teed?“ — Mõbras ei wastanud temale midagi, waid ajas oma töö edasi. Kadri oli tüf aega seal seisnud ja ta peale wahtinud, siis ta märkas, et see oli üks ingel — sest sel ajal ingglid liikusid weel sagedaste nähtawalt maa peal. — Kohe wõttis ta nõuuks temale oma häda kaewata ja hakkas nõnda: „Kuule, kas sa wõid mulle äraseletada, miks minu majake paistab nii takerdanud, aga Liisu majakene on koguini kena? — Eks meie pulmad olnud ühel ja selsamal aastal ja ühe kuu sees? — Kui sa mind aitad, et minu majake ja aed saab sama kenaks, kui Liisu maja ja aed on, siis ma

tahan sulle nii palju rõõska piima jua anda, kui sa ial tahad." — Mehike jälle, suure filmaga naese peale waadates, ütles: "Sinu piima ma ei taha, sest sinu lüpsik, sinu pütid ja kapad on nii ilged, et ükski nende seest ei taha jua. Ommeti tahan ma sind aidata, kui sa tõutad edespidi oma riistu puhastada ja pesta. — "Kül ma seda teen rõmuga," vastas naene, "üttele aga, millal sa jälle tuled!" — "Täna nädala pärast!" ütles ingel, ja läks oma teed, sest ta kingg oli walmis kohendatud.

Naene hakkas kohe oma riistu puhtaks puhastama. Ja oli ta kord joonele saanud, siis puhastas ta kaa kõõgi, ja toa, kaa afna ruudud, ja haiwa alati mõtles tema ise enneses: "Mis Hants nüüd ütleb, kui ta õhto saab koju jõudnud?" — Korraga ta kaa tundis ära, et puhtas majas ei sünni perenaesele ise inutu olla. Kohe ta pesti kaa oma käsi ja filmi, ja suges oma peo'd ja ajas puhtamad riided selga. Teisel päawal sai õu puhtaks, siis

aed, siis kaa wäli, — kõik oli teisele näule saanud. Ja kui kahetsa päawa pärast ingel tagasi tuli, siis pani ta kõik imeks ja ütles: "Kas kül oled üsna ued afnad enesele muretsenud?" — Naene jälle kostis: "Ei mite, mina aga pesin neid! Aga nüüd räägi mulle, mis sa wiimati lubasid, ja siis joo minu piima." — "Hea meelega tahan ma seda teha," vastas ingel lahkestest, "sest sa oled ju nõnda häästi oma tööle hakanud, et ju kõik asjad peawad pea hoopis heaks minema. Ommeti sulle alles puudub üks pea-abi ära, mis sinu naabrit on, ja see on: — "üks ühe filmaga tüdruk!" — "Mis?" hüüdis Kadri, "ialgi pole ma Eisu majas tüdrukut näinud; tema teeb ainouksi oma tööd. Ja nüüd koguni üks ühe filmaga tüdruk!" — "Tõeste," vastas ingel, "tüdrukul on aga üks ainus film, ja ajuti pole temal sedagi. Ja et sa mõistaksid mis see on, siis olen ma sulle kohe niisuguse tüdruku kaasa toonud." — "Mõh nüüd imed!" naeris nae-

ne, „näita ommeti kus see sul on?“ — „Kannata pisut!“ ütles mees ja tõmbas raamatukese põuest, ja andis sealt seest teemale ühe nõõla. „Säh, siin see tüdruk on!“ ütles ta ja läks. — Naene jäi tül aega seisma, waatas ingglit taga ja oli sügawas mõtetes.

Mis veel pärast seda sündinud, ja mis sügust tööd see ühe silmaga tüdruk teinud, seda tunnistas aasta pärast Kadri maja, sest et see oli nüüd seest ja wäljastpidi niisama kena, kui Liisu maja oligi.

Kuida jänēs ja siil Liwa kõrtfi taga teine teisega wõitu jooksnud.

Kuulge poisid, see jut on selge wale, aga ta on siiski tõsi! Sest mu isa isa, kes mulle seda jutustanud, lisas igaford kui ta mulle seda jutustas: „Se jut ika ju peab tõsi olema, ega muido ommeti ei sünniks seda jutustada!“ Aga see jut oli see: See oli sügisel ajal ja ühel pühha-

päawa kenal hommikul kui tatrads õitsesid. Väike oli selge tõusnud, ja soe hommiku tuul puhus parajaste üle kõrre wälja. Lõukesed laulsid taewa al ja mesilased kahisesid tatrais. Rahwas läks pühapäwariidis kiriku; iga loomuke oli rõõmus, ja siil oli waga rõõmus.

Ja siil seisis oma sauna ukse ees, käd puusas, wahtis hommiku tuult, ja laulis oma laulukest nii kui üks siil kallil pühapäawal mõistab laulda. Nõnda tasakeste ise eneses lauldes sai temale korraga mõte wäljale minna oma nairid waatama, kunni naene jäi lapsi pesema ja neid ehitama. Need nairid kaswasid tema saunakese lähidal, ja tema ise ja kõik tema pere sõiwad neist. sestap tema siis kaa luges neid oma nairiks. Kuida ta mõtles, nõndap ta kaa tegi. Siil pani sauna ukse kinni ja pööras wälja poole minema.

Ei ta olnudki veel kaugel saunast ära ja tahtis parajaste pajudikust mõõda nairi põllule kallata, kui jänēs juhtus tema

wasto tulema. Jānes liikus samasuguses nõuus, sest ta pidi oma kapsta aeda katsuma. Kui siil sai jānest nägema, siis ta pakkus temale lahke häälega head hommi-kut. Jānes jälle, kes oma arvates suur ja hirmus uhke oli, ei wastanud midagi siili teretamise peale, waid ütles pilkaja kombel: „Mis sa ommeti wara hommiku siin põllul aeled?“ — Siil wastas: „Ma aga lähen pisut kõndima!“ — „Sina kõndima?“ naeris jānes wasta; „mina arwan, sa peaksid ika ju paremat nõudma oma tülp-käppadega!“ — See sõna tegi siilile hirmust meele-haiget. Kõik muud ta suutis kannatada, aga oma jalgu tema ei lasnud laita, sest et need temale nõnda wiltu olid loodud. Seestap siis wastas siil jānele: „Wõi sinna siis arwad oma jalgadega suuremat jõudwa arateha?“ — „Seda teada!“ kostis jānes. — „Seda peaksite ommeti fõrd arakatsuma!“ ütles siil. „Weame kihla, kui meie wõitu jookseme, kül ma ika jooksen sinust mööda!“

— „Waat see on ommeti üks naeru lugu, sina jooksed minust mööda, — sina oma wiltu tülp-jalgadega!“ kostis jānes. „Aga minu pärast, katsume kül, kui sul seks nii suur himu on. Mis siis peab kihla-wedamise hind olema?“ — „Üks kuld-tukat ja üks pudel õlut!“ wastas siil. — „Olgu nõnda!“ kostis jānes, lõõme kät ja hakkame kohe peale.“ — „Säh nüüd!“ rääkis siil, „ega sel asjal ommeti nii suur rut taga ole. Ma olen alles sõõmata. Enne seda ma pean veel koju minema ja pisut pruukosti pruukima. Poole tunni pärast olen mina jälle platsil!“ — Jānes oli sellega rahul, ja siil läks oma teed.

See peal mõtles siil ise enneses: „Jānes loodab oma pika jalgade peale, aga kül ma ika veel temast lasi saan! Kül tema on üks suur ja uhke mees, aga siiski kaa üsna lorpi-lol, ja — wiimaks ika ta ju peab maksma!“

Kui siil sai koju saanud, siis rääkis tema oma naesele: „Maene, wõta rutu

riided ümber, sest sa pead minuga wäljale minema!" — „Mis siis nüüd?" küsis naene. — „Mina olen jänekssega kihla wendanud ühe kuld-tukati ja ühe õlle pudeli peale, et ma tahan temaga wõitu joosta, ja sina pead ka seals aitama." — „Oh Jumal!" kisendas siili emand, „mu armas mees, kus su meel nüüd ommeti on? oled sa siis hoopis rummalaks läinud? Kust sa saad jänekssega wõitu joostud?" — „Naene, pea suu kinni!" ütles siili isand. See asi ju on minu teha. Ara tungi sa selle wahale, mis meesterahwa teha on. Nutu, wõta riided ümber ja tule minuga!" — Mis siili emand nüüd pidi tegema? Ika ju ta pidi sõna kuulma, et ta küll ei tahtnudki.

Seed kättes rääkis siil oma naesele: „Nüüd pane tähele, mis ma räägin. Waa ta, seal pikal põllul tahame teine teisega wõitu joosta. Jänes jookseb teises wäus, ja mina jälle teises, ja pealt-otsast hakkame peale. Sul ei ole muud teha,

fui et astud seie selle wau alama otsa, ja fui jänes jõuab oma wau otsa, siis hüa tema wasta: „Juba ma olen siin!"

Parajaste olid nemad sinna põllule jõudnud. Siil ju oli oma naese seatud paigale juhatanud, ja astus ise piki põldu ülesse. Juba jänes seisis seal ja küsis koe: „Kas nüüd hakkame peale?" — „Hakkame küll!" wastas siil. Kumbki astus oma wäusse ja jänes luges: Üks! Ka-ks! Kolm! — ja tuule wurinal jooksis tema põllu teise otsale. Siil jooksis ka üks kolm sammu, siis jäi ta rahuliste wau warjule. Kui nüüd jänes sai põllu alama otsale jõudnud, siis hüüdis siili emand tema wastu: „Juba ma olen siin!" — Jänes jäi kohkuma ja pani seda asja wäraga imeks. Tema mõtles ka, et see ju pidi siili isand olema, kes seda tema wastu hüüdnud. Igamees teab ka küllalt, et siili emand näib otse samasugune fui siili isand olewa.

Jänes mõtles: „Ega sellega pole õige

Iugu! Jookseme weel ferd! Tagasi jälle!
 — ja tuule murinal jooksis ta tagasi põllu
 ülema otsale. Siili emand jäi rahuliste
 oma paigale. Kui siis jännes sai taa üle-
 ma otsale jõudnud, siil koe wastu hüüd-
 ma: „Juba ma olen siin!“ — Aga jä-
 nes, kes kui meeletumaks jäänud, karjus:
 „Jookseme weel ferd! Ueste tagasi!“ —
 „Ega mina teela!“ wastas siil; minu pä-
 rast nii mitu ferd, kui su himu teeb.“ —
 Nõnda jooksis jännes weel seitseküm-
 seitse ferd ja siil ei wäsinud mite ära te-
 ma kõrwas. Igaferd kui jännes jõudis kas
 ülema, kas alama otsale, hüüdsid siin siili
 isand, seal siili emand: „Juba ma olen siin!“

Aga seitsmekümne kahesamal korral jännes
 ei saanud enam otsale. Kes põldu tema lang-
 ges maha, weri wirtsus kõrast ja tema jäi sur-
 nuks platsile. Siil wõttis oma wõidu anni,
 kuld-tukati ja õlle pudeli, hüüdis oma naese
 wäust wälja, ja mõlemad läksid rõõmsad
 koju. Ja kui nemad weel ei ole ärasurnud,
 küll nemad siis ika weel elawad alles.

Nõnda juhtus, et Liima kõrtsi taga siil
 jooksetas jänesse surnuks, ja sest ajast ei
 ühegi jänesse mõttesse ei tulnud Liima kõrtsi
 taguse siiliga wõitu joosta.

Jut on otsas, nüüd hakkab õpetus:
 Esimeseks: Kes end kuigi suureks ar-
 wab, see ärgu pilgagu ial madalamat, ei
 tea mite siiligi.

Teiseks: Kes tahab kotsja minna, see
 wõtku selle hea nõuu, et ta ika läheb
 omast seltsist kotsima niisugust, kes näib
 samasugune ollewa, kui ta ise on. Seepärast:
 kes siil on, see otsigu siili,
 ja kes siga on, see otsigu siga!

Tark kohtumõistja.

Üks kaunis rikas Saksamaa talupoeg oli
 lühidelt enne surma oma testamendi tei-
 nud, (se on: ühe kirja pärijate tarwis
 ülespannud) ja selle sees oma raha ja wa-
 randuse nii öiete ja selgeste oma kolme
 poja hulka jaganud, et neile pärimise poo-

leht mingisugu riidu wõi kohtuhoofsmist enam ei wõinud tulla.

Pärast isa matmist olid kaa wennad isekeskis oma pärisosa jagamise juures nii heästi ja rahuliste leppinud, et naabrilinna kohtufirjutaja hõrra, kes paergu ühe wana kuuwand hobose seljas külasse kõikus, see-
ford wististe enesele mingisugu kasu ei wõinud loota.

Majad ja ajad, wäljad ja weiksed ja kõik muu warandus olid juba wana isa testamendi järele täieste ja õige wennalikul wiisil ärajaotud. Aga nii heästi pojad kül katsusid oma õndsä isa tahtmist õieste ja nurisemata täita ja kõik asjad ühekeskis sõbralikul wiisil toimetada, ei saanud nemad ometegi hooste- jaotamisega forda; sest siin oli isa iseäranis kirja pannud, et tema kõige wanem poeg poole osa, teine poeg kolmas osa kõigest hoostest, ja wiimne kaks hoost pidi pärima; — aga hobusid oli ülepea seitseteist kümend tükki, kõik weel noored, tugewad ja rammusad.

See rehknung tegi waeste pärijatele õige suurt waewa ja ei tahtnud nende kões õigeks minna, et naad kül pead kaapisid ja kõrwa tagant tarkust otsisid, wõi ka mõnenaabimehe nõuupidamise tarwis abiks hüüdsid.

Kui nüüd kohtufirjutaja oma wääti firmiga nende pereest mõõda tulema jõudis ja neid noori mehi seal nii nukra näuga oma hooste hulgas hoomi peal mõtetes leidis, jäi tema seisma, teretas neid lahkest ja hakkas niisamuti teekäijawiisi natuke juttu ajama. Kui ta nende lugust kuulda sai, kiitis ta neid wäga selle mõnusa wiisi poolest, kuidas nemad ilma kisata ja kârata oma pärisosaga walmis saanud, ja noomis neid, kaa edespidi niisamu armastuses ühe teisega elada, „sest, armsad sõbrad,“ ütles ta „rahu toob rikkust, wiha wiib wiletsusse.“

Wennad jäid nüüd julgemaiks ja küsitsid, mis kül auus kohtusaks peaks selle ette wõtma, kui tema neile kõhe siin samal paigul selle hobuse-jagamise aitaks selgeks teha.

„Üh! heldekese, ei mina taha oma

maema ette mitte keddagi," vastas linna mõõdras ja tuli wana kimli seljast maha, „ja teie peate weelgi nägema, kui heameelega mina teile abiks tulen. Muud mina teie käest ei taha, kui aga seda, et igaüks teistest peab mulle lubama, siis ka rahul olla, kui mina need hobused testamendi järele täieste olen ärajaganud."

Seda lubasid kõik kolm mehemissi.

"Noh, et olgu siis!" hüüdis kohtumõistja, „ja et teie õige selgeste nõaksite, et mina siin oma enese kasu ei püüa, — kisingin ma teile weel mino oma hobuse teiste kõrwa, ja nüüd tahan ma neid teie hulka ärajagama hakata."

Sina kõige wanem poeg, sinna saad poole osa kõigest hoostest, se on: üheksa tükki."

"Jah, se on õige," vastas pärija, oma hobused wastawõttes, ja et küll nende hulgas ka kohtukirjutaja wana lõppend määrake seisib, oli ta siiski ila rahul oma täie osa kätte saamast.

"Sina saad kolmas osa kõigest, se on: kuus tükki" ütles kohtusaks noorema wenna wasta ja andis ka temale oma jao kätte, kes niisamuti rahul oli.

"Ja sina kõige noorem wend," sina pead ka kolme hoost pärima, et walitse siis nende wiimse kolme hulga ennele ka kõige paremad wälja — ja siis oleme meie selle asjaga walmis; aga teie mõlemad wanemad olete küll nii head ja annate mino wana kimli sadula ja päitsed mulle tagasi, et ma selle järele jäänud hobuse mõiksin rakistada. Teie olete ju nüüd igaüks oma osa õiete ja täieste kätte saanud ja kellegil ep ole õigust, enam pärida: — sellepärast on see, mis ülejäänud, mino jago."

Warsti pärast seda istus kohtumõistja ühe uhke, kena kõrwi seljas ja sõitis warast wälja, wennad waatasid teda küll eksi otsa natuke mõõral wiisil takka ja siis üheteise filmi, aga ei naad lausunud sõnagi, ja igaüks trööstis ennast sellega, et ta seda oli saanud, mis ta õiguse poolest pidi saama.

Ühe neegri kurja äratafumine.

Enne kui kõik se hulk rahvast Aasia-, Ahrika-, Amerika- ja Australia-maal, mis tänini Inglismaa walitsuse alla on langenud, äravõidetud said, sai mõlemil poolel hirmsaste werd walatud ja kolebaste ülesarvamata hulk inimesi äratapetud. Ühes neis werise mõitlemises juhtus üks wäike trup Inglismehi põhjapoolse Amerika maal ühe India-rahwa sõawäe-osa kätte tulema ja sai enamiste kõik äratapetud. Nende hulgas oli kaa üks weel wäga noor ohwtser, kes wiimse filmapilguni wasta panna, wõi ometegi nii kalli hinna ette kui aga wõimalik oma elo äraanda katsus. Aga et ta juba wäga rängaste haawatud oli, said ta käd ja keha nõdremaks ja ta hakkas wankuma. Seal tuleb järsku üks wana neeger teiste hulgast wälja, tõmmab wibupüüsi pinga, paneb terawa kühwitud warda selle peale ja sihib noore Inglis ohwtseri wasta, kes nii ligi temast seisis, et warras mõõda ei poleks wõinud lennata.

Aga selfamal filmapilgul, kus tema oma waenlase südamesse wiimse surma hoobi tahtis laskitada, wiskas ta äkiste oma sõariistapu maha ja astus noore Inglismehi ja tema waenlaste wahale, kes kohe alandlikult taganesid. Wana neeger läks nüüd noore mehe juure, hakkas tema kätt kinni, rääkis tema wasto lahkest troosti sõnadega ja wiis teda oma

hoonesse. Siin pesi tema oma wangi haawu, kosutas neid suure hoole ja murega ja walwas tema haigewoodi ees ööd ja päädwad nago üks armolik isa oma ainsa armsa poja juures. Kui noormees parmaks sai ja jälle wiimaks terwisele tuli, õpetas wana Indiamees teda kaa Indiama keelt rääkima ja kõiksugu maja- ja sõariistapuud tegema, mis nende juures pruukis on. Ikka sai tema oma waenlase warju al nago üks wäga armas laps ehk sõber, aga ei ialgi wangi wiisi peetud. Aga wahest sai ometegi waese Inglismehi süda kurwaks, sest wana Neegri pealik waatas ajuti wäga haledaste ja ilma sõnalasumata nii kaua tema peale, kunni ta filmad wet täis jooksid ja tema igakord selle järel libedaste nutma hakkas. Sellepärast, et ta oma noore sõbrale mitte ise oma kurbdust üles ei tunnistanud, ei julgenud see kaa selle järele pärida, mis waese wana mehe südant nii raskesti koormas.

Niipea kui mets ja maa jälle kewade lehtes seisis, kiskusid India-rahwas jälle oma kergeid hooned maha ja walmistasid ennast ueste sõa tarwis Inglismeele wasto, kes neile rahu ei annud. Meie wana neeger oli üks nende pealikuteist ja wõttis omia wangi ennesega sõtta kaasa.

Juba naad olid enam kui sada pennikoormat läbi paksu ilmasteeta metsa marsinud, kui naad wiimaks ühes orus Inglis sõawäe-laagre leidsid. Wana neeger wõttis noore mehe kae kõrwa, näitas temale seda ja ütles:

„Waat“, seal on sino wennad, kes meie peale ootawad, meid igaskohas taganudawad ja kõigelt wiisil ärabukata püawad. Mina olen sind surmast peastnud, olen sind õpetanud ühe paadi, wibupüüsi ja wibupüüsi wardaid tegema. Sina oled kaa mino kääst õppinud mõndasugu kurja ja kiffjat metsaelajast mahalaskma, meie sõariistadega sõdima ja waenlase wasto wõitlema. Mis sa alles olid, kui mina sind oma tuppä wiisin? Sino wäikesed kääst olid nõdrad ja wäatimad kui lapse kääst, kes sind ei jõudnud täita ega katta; sino hing oli pimeduses; sina ei mõistnud weel kedagi, ei ühtegi. Kõik mis sul nüüd on ja mis sa oled, seda olen mina sulle annud. Kas sa wõiksid nüüd weel nii kõwa ja täno-tundmata südamega olla, ja meie wasto oma sõariista pruukida?”

Inglis ohwtser tõutas pühalikult selle peale, ennem tuhatkorda ise surra, kui ühe ainsa Indiamehet werd ärawalada.

Neegri pealik laskis oma halli pea raskest mõttes tükki aja rinna peal puhata, kättis oma näo kätte alla, waatas siis jälle tüki aega noore wangi peale ja küsis teda ühe healega, mis selgeste sest suurest armust ja walust tunnistas, mis tema südame põhjas uinusi:

„Kas sino isa elab weel?”

„Jah, ma arwan, ta jäi minust Inglismaale täie terwisel järele.“

„Mis tema nimi on, ja kas ta ehk wahhest kaa siin on komandiriks seisnud?“ küsis neeger.

„Meie nimi on Preston, ja mino isa oli neliteistkümmend aastat siin maakondas rügemendi komandir.“

„Oh sina õnneto inimene!“ hüüdis neegri pealik. Wähe aja pärast raskest mõtetest ülesärkades ütles ta: „Kas sa tead, et mina kaa ükskord isa olin? Seda mina ei olle mitte ennam! Mina nägin oma poja, omma kalli ainsa poja, teie sõameeste wastas lahingis kukkuma, tema on wiimse silmapilguni wapraste sõdinud ja kui üks mees mino kõrwas surinud. Ta oli üleüldse haawu täis, kui tema kukkus, teda tappis — — Aga olgo sest küll, mina olen tema surma ärata sunnud, ja, ma olen teda täieste ta sunnud!“

Nende wiimse sõnade juures tõstis ta kõige ram-muga oma heale ja wärises ise üleüldse seda üteldes. Ta silmad läksid segaseks aga naad seisis kuniwad, wägise rõhus tema ohkamisi maha, mis südame põhjast ülesse kippusid ja wõitles nõnda üks tükk aega iseenesega. Kui ta aegamööda jälle rahulifemaks jäi, pööras ta silmad homiko poole, kus just paikese tõusmine uut pääwa kuulutas, ja ütles nooremehet wasto:

„Nääd sa seda kēna ja uhket taewast selle pääwatõuso kuldse ehas? ja kas sa rõõmustad ennast kaa seda nähes?”

„Ja, see rõõmustab mind wāga,“ oli wastus.

„Ei mind mitte enam!“ hüüdis wana neegri pealiskõibedaste nuttes. Selle järele näitas ta ühe kēnaste õitsewa puu peale ja kūsīs:

„Nāād sa seda puud, ja kas sa rõmustad ennast, seda waadates?“

„Jah mina rõmustan ennast, seda waadates,“ kostis noor Inglismees.

„Aga ei mina mitte enam!“ õhkas neeger, hākas jārsku oma noore sõbra kēst kinni ja ütles wefise filmaga: „Mine! Kutta tagasi oma isamaale, et sino isa ennast weel wõiks rõmustada pāāwa tōuso juures taewa al ja õite ja lille ilo juures maa peal. Ja ütle temale, et mina sind lākitan — sesama wana India Abenaki-sugo wōsa pealisk, kelle poja — —“ Siin jāi tema jälle jārsku seisma — ja ei ütlend muud kui: „Mine, ja jā terwisel!“

Ega siin pole kōl weel tarwis āraseletada, et see meie noore Inglis ohwtseri isa, ülem Preston, oli, kelle kēst wana neegri pealiko poeg mitme aasta eest surma leidis.

Teadaandmine.

Wiimne osa Tallina kodaniko ramatust oma sõbradele maale, 12 tükki koos, on nüüd poole hinna s. o. 25 Kop. eest meie juures saada.

Mōni, kes tänini wōtmalisk ep olnud neid lugemisk ja kuulutamisk sest suurest wiimsest Wene-Türgi sõast osta, ja neid ometegi māllestuseks ennesele wōi teistele soowib, wōib nüüd kergemalt seda jōuda.